

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

IŠANKSTINIO TYRIMO ATASKAITA

AR EFEKTYVIAI ORGANIZUOJAMAS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

2019 m. kovo 29 d. Nr. AA-2

Trakai

Auditas atliktas, vykdant 2018 m. spalio 11 d. pavedimą Nr. AP-2.

Auditą atliko:

Savivaldybės kontrolierė Danutė Juškevičienė
Vyriausioji specialistė Nijolė Kmieliauskienė

Auditas pradėtas 2018 m. spalio 11 d. Auditas baigtas 2019 m. kovo 29 d.

Audito ataskaita skelbiama internete adresu www.trakai.lt Kontrolės ir audito tarnybos puslapyje.

TURINYS

IŠANKSTINIO TYRIMO TIKSLAS, APIMTIS IR METODAI.....	3
IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI.....	4
PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI AUDITĄ IŠANKSTINIŲ TYRIMU	23
PRIEDAI	24
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos.....	24
2 priedas. 2018 metų Trakų rajono savivaldybės socialinio plano vykdymas.....	25

IŠANKSTINIO TYRIMO TIKSLAS, APIMTIS IR METODAI

Vilniaus regiono savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos 2018 metais savo veiklos planuose numatė atlikti sisteminių veiklos auditą socialinių paslaugų srityje.

Socialinių paslaugų teikimo Trakų rajono savivaldybėje veiklos audito išankstinis tyrimas atliktas vykdant Trakų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2018-2019 metų veiklos planą.

Išankstinio tyrimo tikslas – surinkti ir įvertinti informaciją apie socialinių paslaugų teikimą Trakų rajono savivaldybėje, šiame procese dalyvaujančius subjektus, ryšius tarp jų, finansavimą, esančias problemas ir nustatyti, ar tikslinga atlikti pagrindinį tyrimą.

Išankstinio tyrimo objektas – socialinių paslaugų teikimas.

Išankstinio tyrimo subjektas – Trakų rajono savivaldybės administracija, Savivaldybės biudžetinės įstaigos ir kiti subjektai.

Audituojamas laikotarpis – 2017-2018 metai. Siekiant įvertinti pokyčius ir palyginti duomenis, kai kuriais atvejais naudosime ir ankstesnių metų duomenis.

Audito įrodymams gauti taikėme dokumentų peržiūros, pokalbių, palyginamosios analizės metodus, patikrinimo procedūras. Nagrinėjome teisės aktus, susijusius su socialinių paslaugų teikimu. Bendravome su Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus vedėja, pavaduotoja, socialinių paslaugų poskyrio darbuotojais.

Išankstinio tyrimo metu duomenys buvo renkami analizuojant ir vertinant:

- Teisės aktus, reglamentuojančius socialinių paslaugų organizavimą, teikimą, finansavimą;
- socialinės paslaugų teikimo procesuose dalyvaujančių darbuotojų ir komisijų vykdomas funkcijas;
- statistinę informaciją apie socialines paslaugas;
- Trakų rajono savivaldybės strateginius veiklos planus, Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus veiklos planus ir veiklos ataskaitas, susijusias su socialinių paslaugų teikimu;
- Socialinės paramos skyriaus vidaus organizacinę sistemą ir vidaus kontrolės sistemą;
- Trakų rajono savivaldybės demografinę būklę;
- Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus pateiktus prašymų – paraiškų socialinėms paslaugoms gauti 2017-2018 metų duomenis;

- Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus pateiktus sprendimų socialinėms paslaugoms gauti 2017-2018 metų duomenis;
- Socialines paslaugas teikiančių biudžetinių įstaigų 2017-2018 metų veiklos ataskaitas;
- Trakų rajono savivaldybės interneto svetainėje www.trakai.lt esančią informaciją apie teikiamas socialines paslaugas;
- Socialines paslaugas teikiančių biudžetinių įstaigų interneto svetainėse skelbiamą informaciją.

Išankstinis tyrimas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus². Atlikdami tyrimą darėme prielaidą, kad auditui pateikti duomenys yra teisingi, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Išankstinio tyrimo metu atliekant audito procedūras, tikrinti ne visi duomenys, o tik tie, kurie susiję su pasirinkta išankstinio tyrimo apimtimi. Pavyzdžiai buvo parenkami atsitiktinės atrankos būdu, pagal auditoriaus patirtį, stengiantis aprėpti visas tiriamas socialines paslaugas bei įvairias paslaugų gavėjų grupes.

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

Socialinės paslaugos tai tokios paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime³. Socialinių paslaugų tikslas - sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį⁴. Savivaldybių vaidmuo teikiant socialines paslaugas yra vienas iš pagrindinių socialinių paslaugų teikime.

Savivaldybė yra atsakinga ne tik už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą, bet ir už prevencinę veiklą, t. y. veiklą, kuri vykdoma tam, kad išvengti galimų socialinių problemų kilimo. Savivaldybė planuoja ir organizuoja socialines paslaugas, kontroliuoja bendrųjų

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

² 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“ (<http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

³ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 3 str. 1 d.

⁴ Ten pat, 3 str. 2 d.

socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę. Savivaldybė planuodama socialines paslaugas vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius, pagal gyventojų poreikius prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis, vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį. Socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą.

Savivaldybė organizuoja asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymą, pagal nustatytą asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šėimai), vertina asmens (šėimos) finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas ir nustato asmens (šėimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydį, reorganizuoja ir likviduoja socialinių paslaugų įstaigas bei užtikrina jų funkcionavimą, parenka vaikus galinčias globoti šėimas ir jas prižiūri, rengia ir įgyvendina savivaldybės socialinių paslaugų priemones, numatytas savivaldybės strateginiame plėtros plane ir strateginiame veiklos plane, kontroliuoja jos teritorijoje teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.

Savivaldybėje teikiamos įvairių rūšių socialinės paslaugos, skirtos atskiroms socialinėms žmonių grupėms: senyvo amžiaus žmonėms, šėimoms, turinčioms socialinių problemų bei jų vaikams, smurtą patyrusiems, beglobiams vaikams, neįgaliems žmonėms, asmenims, gyvenantiems skurde, taip pat žmonėms, piktnaudžiaujantiems alkoholiu, narkotikais bei kitoms socialinės rizikos grupėms.

Šios paslaugos teikiamos pagal asmens ar jo šėimos individualius poreikius ir interesus, įvertinus, kokios pagalbos jam reikia. Pavyzdžiui, senyvo amžiaus vienišas asmuo gali gauti pagalbą ar dienos socialinę globą savo namuose, tačiau tokias paslaugas taip pat gali gauti senyvo amžiaus ar neįgalus asmuo, kuris gyvena su artimaisiais, tačiau darbo dienomis jie negali pasirūpinti asmeniu arba jiems reikalingas atokvėpis, taip pat neįgalius vaikus auginančios šėimos.

Visos socialinių paslaugų rūšys ir jų turinys apibrėžtas Socialinių paslaugų kataloge⁵, o apie konkrečios savivaldybės teritorijoje teikiamas socialines paslaugas kiekviena savivaldybė informuoja savo gyventojus.

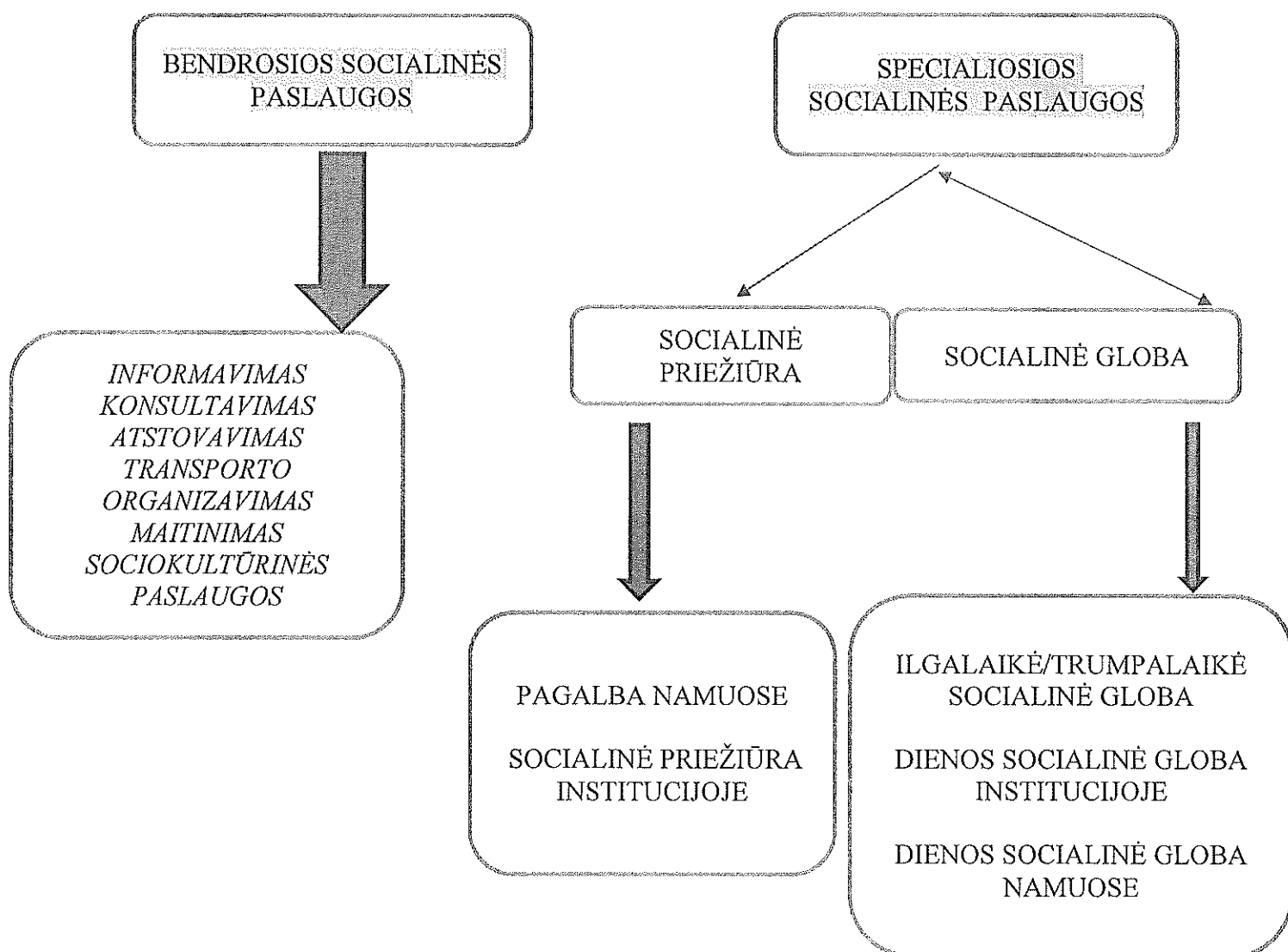
⁵ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-05 įsakymu Nr. A1-93 patvirtintas Socialinių paslaugų katalogas.

Savivaldybėse yra teikiamos socialinės paslaugos :

Bendrosios (be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamos paslaugos);

Specialiosios – socialinė priežiūra ir socialinė globa (1 pav.)

1 pav. Socialinių paslaugų rūšys

Trakų rajono savivaldybės biudžeto vykdymo 2018 metų ataskaitų pagal išlaidų funkcinę klasifikaciją „Socialinei apsaugai“ (10 kodas) buvo planuojama 4226,7 tūkst. Eurų išlaidų, plano įvykdymas sudarė - 4 048, 7 tūkst. Eurų, arba 10,4 proc visų savivaldybės biudžeto išlaidų.

Trakų rajono savivaldybė Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės gerinimo programoje (02) planavo biudžeto šias išlaidas:

-**Piniginės socialinės paramos teikimui** nepasiturintiems rajono gyventojams tai socialinių pašalpų, kompensacijų (būsto šildymo išlaidų, išlaidų geriamajam ir karštam vandeniui ir kt.) skaičiavimas ir mokėjimui;

-**Socialinėms paslaugoms** – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus, galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.

2018 metų Trakų rajono savivaldybės Socialinių paslaugų plane⁶ buvo suplanuotos lėšos socialinėms paslaugoms pagal tris prioritetinius tikslus. 2018 metų Socialinių paslaugų plano įvykdymas pateikiamas 1 lentelėje :

1 lentelė (tūkst. eurų)

<u>Tikslas</u>	<u>Planas</u>	<u>Ivykdymas</u>
1.Tikslas. Teikti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas įvairioms gyventojų grupėms	1 836,7	1 782,6
2 Tikslas. Socialinės atskirties mažinimas ir socialinių įgūdžių ugdymas	523,9	534,0
3.Tikslas. Socialinių programų finansavimas	623,9	469,8

Detali 2018 metų socialinių paslaugų plano analizė pagal priemones pateikiama 2 priede.

Trakų rajono savivaldybės gyventojams socialinių paslaugų teikimą organizuoja Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Šis skyrius vykdo socialinių paslaugų administravimo, socialinio darbo organizavimo, asmens specialiųjų poreikių lygio nustatymo, socialinių paslaugų įstaigų ir kitos socialinės veiklos priežiūrą ir organizavimo savivaldybėje funkcijas, įgyvendina šioje srityje valstybės socialinės apsaugos politiką bei savivaldybės strategiją⁷.

Socialines paslaugas administruoja Socialinės paramos skyriaus socialinių paslaugų poskyris, kuris, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas:

socialinių paslaugų administravime:

– užtikrina socialinių paslaugų skyrimą gyvenamąją vietą deklaravusiems ar faktiškai gyvenantiems Trakų rajono savivaldybėje asmenims (šeimoms);

- priima prašymus (prašymus-paraiškas) ir reikiamus dokumentus, įrodančius asmens (šimos) teisę į socialines paslaugas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais socialines paslaugas;

⁶ Trakų rajono savivaldybės 2018 m. Socialinių paslaugų planas, patvirtintas 2018-04-05 Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1E-87.

⁷ Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus nuostatai, patvirtinti 2015-10-30 direktoriaus įsakymu Nr. P2-1200, 4 p.

- nustato asmens (šeimos) socialinių paslaugų, socialinės globos poreikį;
- parengia sprendimo projektą dėl socialinių paslaugų skyrimo asmeniui (šeimai) ir formuoja socialinių paslaugų gavėjo bylą;
- suveda duomenis apie socialines paslaugas į Socialinės paramos šeimai informacinę sistemą (toliau – SPIS);
- įvertina asmens finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas;
- atlieka socialinių paslaugų įstaigų (socialinių paslaugų padalinių) veiklos efektyvumo, socialinių paslaugų teikimo kokybės priežiūrą, vertina socialinių paslaugų įstaigų veiklą ir teikia rekomendacijas veiklos tobulinimui;
- analizuoja socialinių paslaugų poreikį, prognozuoja jo tenkinimo galimybes;
- kasmet rengia savivaldybės Socialinių paslaugų plano projektą.

Trakų socialinės paramos skyriaus socialinių paslaugų poskyrio vedėjo etatas yra neužimtas dvejus metus. Socialines paslaugas paramos skyriaus socialinių paslaugų poskyryje administruoja 2 vyriausiosios specialistės, kitos 9 specialistės dirba seniūnijose: planuoja ir organizuoja socialinį darbą seniūnijose pagal specializaciją su senyvo amžiaus asmenimis, suaugusiais asmenimis su negalia ir šeimomis, auginančiomis vaikus su negalia, suaugusiais socialinės rizikos asmenimis ir kitomis gyventojų socialinėmis grupėmis, bendruomenėmis ir organizacijomis. Lentvario seniūnijoje dirba dvi darbuotojos, viena priima prašymus socialinei paramai. Pagal sudarytą ir patvirtintą grafiką lanko paslaugų gavėjus namuose.

Trakų rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 02 d. sprendimu Nr. S1-27 patvirtintame Trakų rajono savivaldybės 2017-2019 metų strateginiame veiklos plane, numatyta Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės gerinimo programa (programos tikslo kodas 2), Sumanios ir socialiai aprūpintos visuomenės kūrimas. Programos ilgalaikis prioritetas pagal strateginį veiklos planą „Sumanios ir socialiai aprūpintos visuomenės kūrimas“. Programoje nustatomas Socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus, galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.

Išankstinio tyrimo metu siekdami įvertinti Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintų strateginių planų 2 uždavinio, „Teikti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas įvairioms gyventojų socialinėms grupėms“ vykdymą atlikome vidaus kontrolės procedūrų vertinimą, nagrinėjome vertinimo kriterijų tinkamumą, analizavome, ar patenkinami Trakų rajono savivaldybės gyventojų poreikiai į socialinę paslaugas.

Veiklos plane yra planuojami šie Produkto vertinimo kriterijai:

- Socialinės globos (ilgalaikių/trumpalaikių) socialinių paslaugų gavėjai, skaičius;

- Socialinės priežiūros (pagalbos į namus) socialinių paslaugų gavėjai, skaičius;
- Dienos socialinė globa (integrali pagalba) gavėjai, skaičius;
- Socialinių paslaugų, teikiamų Nevyriausybinių organizacijų, gavėjų skaičius;
- Būstų pritaikymas neįgaliesiems, skaičius;
- Neįgaliųjų, su nustatytais specialiais poreikiais, skaičius.

Įvertinę vidaus kontrolės procedūras socialinės paramos srityje, socialinės paramos teikimo eigą ir teisėtumą įsitikinome, kad Trakų rajono savivaldybės administracijos vidaus kontrolės ir finansų kontrolės sistema reglamentuotos Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, vykdomos kontrolės procedūros socialinių paslaugų srityje yra veiksmingos ir atitinka teisės aktų reikalavimus. Siekdami įvertinti, ar patenkinami Trakų rajono savivaldybės gyventojų poreikiai į socialines paslaugas, atlikome socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus 2016-2018 analizę:

2 lentelė

Savivaldybės socialinių paslaugų įvykdytų rodiklių pokyčiai 2016-2018 metais

	Socialinės paslaugos rodiklis	2016	2017	2018	Pokytis 2018-2016 m.
1.	Socialinės globos (ilgalaikių/trumpalaikių) socialinių paslaugų gavėjai, skaičius	120	107	130	10
2.	Dienos socialinė globa (integrali pagalba) gavėjai, skaičius	45	46	55	2
3.	Socialinės priežiūros (pagalbos į namus) socialinių paslaugų gavėjai, skaičius	101	115	119	18
4.	Socialinių paslaugų, teikiamų nevyriausybinių organizacijų, gavėjų skaičius	317	350	419	102
5.	Būstų pritaikymas neįgaliesiems, skaičius	4	3	1	-3
6.	Neįgaliųjų, su nustatytais specialiais poreikiais, skaičius	272	286	283	11

Socialinės globos paslaugų gavėjų skaičius 2018 metais, lyginant su 2016 metais, padidėjo 8,3 proc, socialinės priežiūros – 17,8 proc. Daugiausiai išsaugo nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų gavėjų skaičius -32,2 proc.

Laikėmės nuostatos, kad suplanuoti uždaviniai ir jų įgyvendinimo rodikliai orientuoti į socialinių paslaugų plėtrą, kai:

- savivaldybės strategijose nustatyti uždaviniai užtikrina tikslų pasiekimą;
- socialinių paslaugų plane nustatyti uždaviniai dera su savivaldybės strategijose nustatytais uždaviniais;
- atliekamas suplanuotų rodiklių pasiekimo vertinimas ir priimami sprendimai dėl paslaugų organizavimo tobulinimo.

Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 metų strateginiame plėtros plane⁸ nurodytas prioritetinis tikslas „Siekti gyventojų sveikatingumo ir socialinės integracijos“, uždavinys: „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir mažinti socialinę atskirtį“. Šiam tikslui pasiekti savivaldybė 2018 metams planavo socialinių paslaugų poreikį patenkinti 90 proc. Savivaldybės strateginiuose dokumentuose (savivaldybės 2016-2025 metų strateginiame plėtros plane⁹), 2018 metų socialinių paslaugų plane¹⁰ nustatyti uždavinių (Socialinės globos, Socialinės priežiūros Dienos socialinės globos (integralios pagalbos), socialinių paslaugų, teikiamų Nevyriausybinų organizacijų) vertinimo kriterijai - paslaugas gaunančių asmenų skaičius. Šie kriterijai atitinka 2016-2025 m. Strateginiame plėtros plane nustatytus veiklos vertinimo kriterijus, įvykusių pokyčių pagerėjo situacija: asmenims trumpėja paslaugų laukimo laikotarpis, paslaugas gauna visi asmenys, kuriems reikalinga pagalba.

Savivaldybės strateginiuose dokumentuose, Savivaldybės socialinių paslaugų planuose numatomos socialinių paslaugų plėtros kryptys, metiniai priemonių planai, pateikiami laukiami rezultatai, atliekama rezultatų palyginamoji analizė, sudaromos ir socialinių paslaugų plano įgyvendinimo ataskaitos, apibendrinamas metinis socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslų pasiekimo lygis. Už Socialinių paslaugų planų įgyvendinimą atsakingas vykdytojas yra Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius.

Savivaldybėje kasmet atliekama strateginio veiklos plano įgyvendinimo rezultatų stebėseną, kurios tikslas - nuolat stebėti veiklos plano įgyvendinimo rezultatus ir laiku priimti sprendimus bei pagerinti veiklą. Pažymėtina, kad ir strateginio plano įgyvendinimo ataskaitoje, nėra duomenų apie socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygį, todėl nėra aišku, ar buvo pasiekti planuoti rezultatai.

Nesuplanavus tinkamų rodiklių, kurie leistų įvertinti socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygį ir neįvertinus pokyčių gali būti nepriimti efektyvūs sprendimai, kaip pasiekti reikiamą rezultatą, pagerinti paslaugų prieinamumą. Savivaldybės duomenimis, 2018 m. Spalio 1 d. Ilgalaikės socialinės globos savivaldybės asmenų eilėje laukė 9 senyvo amžiaus asmenys, iš jų 5 su sunkia negalia. Be to,

⁸ Savivaldybės 2016-2025 metų strateginis plėtros planas, patvirtintas tarybos 2015-10-01 sprendimu Nr. S1-77.

⁹ Savivaldybės 2016-2025 metų strateginis plėtros planas, patvirtintas tarybos 2015-10-01 sprendimu Nr. S1-77.

¹⁰ Savivaldybės 2018 metų socialinių paslaugų planas, patvirtintas tarybos 2018-04-05 sprendimu Nr. S1E-87

palyginę 2017 m. ir 2018 m. plane nurodytą planuojamą asmenų, kuriems bus teikiamos socialinės globos ir socialinės priežiūros paslaugos nustatėme, kad planuojama teikti paslaugų atitinka asmenų skaičiui praėjusio laikotarpio lygyje, nors tokių paslaugų poreikis didėjo.

Įvertinę vidaus kontrolės procedūras socialinės paramos srityje, socialinės paramos teikimo eigą ir teisėtumą įsitikinome, kad Trakų rajono savivaldybės administracijos vidaus kontrolės ir finansų kontrolės sistema reglamentuotos Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, vykdomos kontrolės procedūros socialinių paslaugų srityje yra veiksmingos ir atitinka teisės aktų reikalavimus.

Socialinių paslaugų infrastruktūra Trakų rajono savivaldybėje

Socialinių paslaugų tinklą Trakų rajono savivaldybėje sudaro stacionarios ir nestacionarios paslaugų įstaigos. Savivaldybės teritorijoje socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms teikia 15 socialinių paslaugų įstaigų, iš jų – penkios savivaldybės biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos, dvi Sveikatos priežiūros VŠĮ, aštuonios nevyriausybinės organizacijos.

Trakų rajono savivaldybėje socialines paslaugas teikia savivaldybės biudžetinės įstaigos:

- Trakų globos ir socialinių paslaugų centras:

Trakų globos ir socialinių paslaugų centro pagrindinė paskirtis – bendrųjų ir specialiųjų (socialinės priežiūros, socialinės globos, integralios pagalbos (socialinės globos ir slaugos asmens namuose) socialinių paslaugų teikimas. Trakų globos ir socialinių paslaugų centras yra vienintelė įstaiga Trakų rajono savivaldybėje, teikianti dienos socialinės globos ir slaugos (integralios pagalbos) asmens namuose paslaugas bei aprūpinanti asmenis neįgaliųjų techninės pagalbos priemonėmis. 2018 metais užregistruoti 439 prašymai techninės pagalbos priemonėms gauti.

Socialinė priežiūra (pagalba į namus) - yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė, bet nuolatinės specialistų priežiūros nereikalaujanti pagalba asmens namuose. 2018 m. teikė vidutiniškai 14 socialinio darbuotojo padėjėjų. Vienam darbuotojui vidutiniškai per mėnesį tenka apie 5 pagalbos į namus gavėjai. Pagalbą į namus koordinavo Pagalbos į namus tarnybos vadovas, vyresnysis socialinis darbuotojas. 2018 m. šias paslaugas gavo 76 asmenys.

Socialinė globa ir integrali pagalba (socialinės globos ir slaugos) namuose paslaugos. Tai yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba. Integralios pagalbos paslaugas teikė vidutiniškai 22 socialinio darbuotojo padėjėjai ir 9 slaugytojo padėjėjai. Vienam darbuotojui vidutiniškai per mėnesį tenka 2 integralios pagalbos paslaugų gavėjai. Paslaugų teikimą koordinavo Socialinės globos asmens namuose tarnybos vadovas, vyriausias socialinis darbuotojas, 2 slaugytojai, paslaugas gavo 55 asmenys.

2018 metais specialiąsias socialines paslaugas gavo 131 asmuo, Lyginant su 2017 metais, specialiųjų socialinių paslaugų gavėjų skaičius padidėjo 17 proc.

Paslaugos teikiamos 7 Trakų rajono seniūnijų gyventojams, neteikiamos tik Grendavės seniūnijos gyventojams, kadangi šios seniūnijos gyventojai nesikreipė dėl teikimo, jų pokytis atvaizduotas 3 lentelėje:

3 lentelė

Seniūnijos	Paslaugų gavėjai					
	Socialinė globa namuose/integrali pagalba (socialinė globa ir slauga) namuose			Pagalba į namus		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Aukštadvario	2	2	4	-	-	-
Lentvario	13	13	14	12	14	18
Onušio	1	1	3	-	-	-
Paluknio	3	4	4	9	9	9
Rūdiškių	7	7	6	19	20	23
Senujų Trakų	5	5	5	2	3	4
Trakų	14	14	19	23	20	22
VISO	45	46	55	65	66	76

Čižiūnų socialinių paslaugų centras

Čižiūnų socialinių paslaugų centras - tai kompleksinė socialinių paslaugų įstaiga, skirta senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems neįgaliems asmenims ir kitiems socialinių problemų turintiems asmenims (šeimoms). 16 vietų pritaikyta asmenims su sunkia negalia.

Įstaiga teikia bendrąsias ir specialiąsias paslaugas:

-socialinės priežiūros (pagalbos į namus), dienos socialinės globos institucijoje (Dienos centre) paslaugas Aukštadvario, Grendavės, Onušio seniūnijų gyventojams;

- ilgalaikės/ trumpalaikės socialinės globos paslaugas (globos namai, savarankiško gyvenimo namai) Trakų rajono gyventojams.

Socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus kaita 2016 – 2018 metais pagal paslaugas 4 lentelė

Eil. Nr.	Paslaugų rūšys	Gavėjų skaičius		
		2016 m.	2017 m.	2018 m.
1.	Specialiosios paslaugos:	81	76	82
1.1.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	5	5	0
1.2.	Ilgalaikės/ trumpalaikės socialinės globos paslaugos	36	31	34
1.3.	Socialinės priežiūros (pagalbos namuose) paslaugos	36	36	43
1.4.	Dienos globa institucijoje	4	4	5

- Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras

Centras teikė socialines paslaugas, specialistų ir kompleksinę pagalbą šeimoms, auginančioms vaikus iki 18 metų. Atsižvelgiant į šeimų socialines problemas, socialinių paslaugų ir pagalbos poreikį, išskirtos šios klientų grupės:

- socialiai remtinių šeimų vaikai, socialinę atskirtį patiriantys vaikai ir jų šeimos;
- socialinę atskirtį patiriančios šeimos, šeimos, su kuriomis dirbamas prevencinis socialinis darbas;
- krizinėje situacijoje (skyrybos, darbo praradimas, artimo netektis, visų rūšių smurtas šeimoje, būsto praradimas, konfliktiniai santykiai šeimoje, nepasiruošimas vaiko gimimui, priklausomybės ir kita) esančios šeimos ir jų nariai;
- globėjų (rūpintojų) ir įtėvių šeimos ir jų nariai;
- kitos šeimos, kurioms reikalingos socialinės paslaugos, vieno specialisto ar kompleksinė pagalba, parama.

2017 metais paslaugos buvo teikiamos lankant šeimas jų socialinėje aplinkoje, kviečiant pokalbiams pas socialinį darbuotoją ar telefonu. Socialiniai darbuotojai į šeimas vyksta pagal sudarytą mėnesio transporto grafiką. Nuo vasario mėnesio į transporto grafiką buvo įtraukti vakariniai (nuo 17 val. iki 20 val.) šeimų lankymai. Toks šeimų lankymas sudarė galimybę lankyti šeimas, kurių nariai dienos metu dirba. 2017 metais buvo lankytasi 2874 kartus socialinę atskirtį patiriančiose šeimose ir 1159 kartus stebimose šeimose (2016 metais socialinę atskirtį patiriančiose šeimose buvo lankomasi 2517, stebimose – 1093 kartus). 133 kartus socialiniai darbuotojai teikė šeimoms pagalbą vienkartiniais atvejais, t. y. šeimoms, kurioms nėra teikiama nuosekli ir kryptinga pagalba. 110 kartų buvo pastebėti galimi smurto artimoje aplinkoje atvejai, kuomet nebuvo gauta informacija iš Policijos ar Vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau – VTAS). Apie smurto atvejus iš VTAS ar Policijos buvo

gauta informacija 35 kartus. 2017 metų pradžioje 8 seniūnijose socialines paslaugas teikė 11 socialinių darbuotojų, o metų pabaigoje – 15 socialinių darbuotojų.

- Lentvario kompleksinių paslaugų šeimos centras

Centras yra mišrių bendruomeninių socialinių paslaugų įstaiga, kurioje veikia padaliniai:

1. Grupinio gyvenimo namai:

1.1. Vaikų globos šeimos: 3 šeimos iki 6-8 globotinių/rūpintinių, amžius įvairus;

1.2. Savarankiško gyvenimo jaunimo grupė: jaunuoliai 18-21 metų, kurie mokosi profesinėse ar kitose mokymosi įstaigose

1.3. Savarankiško gyvenimo paslaugos nėščioms nepilnametėms mamoms su kūdikiu

2. Vaikų dienos užimtumo centras

2018 m. pradžioje globos namuose gyveno 24 globotiniai (rūpintiniai), metų pabaigoje - 23 globotiniai (rūpintiniai) iš Aukšadvario, Lentvario, Onušio, Trakų, Grendavės seniūnijų. 2017-2018 m. daugiausia vaikų buvo apgyvendinta iš Lentvario, Trakų ir Aukštadvario seniūnijų.

Jų amžius nuo 5 metų iki pilnametystės. 2018 m. buvo apgyvendinta 13 vaikų. Vaikų apgyvendinimo priežastys:

- -iš globėjų - 2
- -iš šeimos – 11 vaikų.

Apgyvendinus vaiką visapusiškai įvertinami vaiko poreikiai ir nustatoma, kokios paslaugos bus jam teikiamos. Paslaugos apibūdintos vaiko individualios globos plane, kuris pagal poreikį, koreguojamas ir periodiškai peržiūrimas.

Trakų pradinės mokyklos neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyrius - socialinių paslaugų skyrius, teikiantis socialines paslaugas (dienos socialinės globos paslaugas institucijoje) Trakų rajono neįgaliems vaikams nuo 3 iki 21 metų amžiaus. Įstaiga įsikūrusi Trakų pradinės mokyklos pastate. Skyriuje teikiamos dienos socialinės globos paslaugos 11 neįgaliųjų vaikų iki 18 metų amžiaus. Neįgalūs vaikai kasdien atvežami specialiuoju transportu iš Lentvario, Rūdiškių. Skyriuje teikiamos kineziterapeuto, psichologo paslaugos. Trakų pradinė mokykla gavo licenciją Institucinė socialinė globa (dienos) vaikams su negalia.

Kitos socialines paslaugas teikiančios įstaigos ir jų teikiamos paslaugos:

Suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims	Trakų rajono neįgaliųjų draugija
Asmenims su regėjimo negalia	VšĮ Vilniaus ir Alytaus regionų aklųjų centras
Asmenims su klausos negalia	VšĮ Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centras
Sutrikusio intelekto asmenis	VšĮ Globos bendrija „Trakų viltis“
Socialinę atskirtį patiriantiems	VšĮ vaikų dienos centras „Grijos vaikai“

vaikams/šeimoms	
Socialinę atskirtį patiriantiems vaikams/šeimoms	Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegijos filialas – vaikų dienos centras „Navininkai“
Socialinę atskirtį patiriantiems vaikams/šeimoms	Vilniaus arkivyskupijos Carito Lentvario parapijos vaikų dienos centras „Akimirka“
Suaugusiems asmenims su negalia ir su sunkia negalia	VšĮ Trakų neįgaliųjų užimtumo centras
Be tėvų globos likusiems vaikams	VšĮ „Šv. Jono vaikai“
Socialinę atskirtį patiriantiems vaikams/šeimoms	VšĮ „Atsigręžk į vaikus“
senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems neįgaliems asmenims ir kitiems socialinių problemų turintiems asmenims (šeimoms)	VšĮ Šv. Domininko namai

Paslaugos yra perkamos iš kitų steigėjų. 2018 metais 45 asmenims socialinės globos paslaugos buvo suteiktos regioniniuose globos namuose, ypač asmenims, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų, psichinę negalią.

Socialines paslaugas teikiančios įstaigos rajono mastu išsidėsčiusios labai netolygiai: daugiausia socialinių paslaugų įstaigų yra įsikūrusios Trakuose, Aukštadvaryje. Socialinių paslaugų įstaigų trūksta Rūdiškių, Onušio, Lentvario seniūnijose. Trakų rajono savivaldybėje socialinių paslaugų netolygus išsidėstymas lemia paslaugų neprieinamumo problemą tose savivaldybės vietovėse, kurios yra labiau nutolusios nuo savivaldybės centro. Tačiau pradėjus teikti integralios pagalbos paslaugas savivaldybėje, plečiamas socialinių paslaugų teikimas atokesnėse savivaldybės vietovėse. Šiuo metu paslaugų gavėjai, nepriklausomai nuo išsidėsčiusių paslaugų teikimo įstaigų vietos, gauna jiems reikalingas socialines paslaugas, tinklas apima visą rajoną. Trūksta paslaugų teikėjų tik psichinę negalią turintiems asmenims.

4 lentelė

Informacija apie asmenis, laukiančius socialinių paslaugų eilėje

	Ilgalaikė socialinė globa		Socialinės paslaugos namuose	
	Savivaldybės asmenų eilė	Laukiančių apsigyventi valstybės namuose	Socialinės globos (integralios pagalbos)	Pagalbos į namus
2018-10-01	9	4	1	0
2019-02-01	4	2	0	0

Informacija apie socialinės globos ir priežiūros paslaugų gavėjus 2016-2018 m.

Eil.Nr.	Pavadinimas	2016 m.	2017 m.	2018 m.
1.	Globos gavėjų skaičius iš viso	169	162	168
	t. skaičiuje:			
1.1	VšĮ Onušio PGSL	10	10	13
1.2	VšĮ Trakų ligoninėje	0	1	8
1.3	VšĮ Šv. Domininko namai	13	14	16
1.4	Čižiūnų socialinių paslaugų centras	30	30	29
1.5	Lentvario kompleksinių paslaugų šeimos centras	33	24	23
1.6	Trakų l/d "Obelėlė"	9	4	3
1.7	Kitose įstaigose: Trakų pradinės mokyklos neįgalųjų vaikų skyrius	10	11	10
1.8.	Integralios pagalbos paslaugos	45	46	46
1.9.	Kitokias paslaugas: dienos socialinės globos institucijoje VšĮ Trakų neįgalųjų užimtumo centras	19	22	20
2.	Priežiūros gavėjų skaičius iš viso	490	488	438
	t. skaičiuje:			
2.1	Pagalba namuose:	146	144	119
2.3	Trakų globos ir socialinių paslaugų centras	65	66	76
2.4	Čižiūnų socialinių paslaugų centras	81	78	43
2.7	Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras	198	200	200

Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu¹¹, vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų yra prieinamumas, t. y. paslaugų valdymas, skyrimas ir teikimas taip, kad būtų užtikrintas jų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau gyvenamosios vietos. Trakų rajono savivaldybės gyventojams socialinių paslaugų teikimas ir socialinio darbo veikla, siekiant užtikrinti jų prieinamumą bei operatyvumą, organizuojama decentralizuotai, gyventojai aptarnaujami teritoriniu principu visose savivaldybės seniūnijose.

Laikėmės nuostatos, kad socialinių paslaugų prieinamumas senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia užtikrinamas, kai:

¹¹ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 4 str. 4 d.

- kaupiama informacija apie savivaldybės teritorijoje gyvenančius senyvo amžiaus asmenis ir atliekamas vertinimas dėl reikalingos pagalbos;
- sudarytos sąlygos socialines paslaugas teikti kuo arčiau gyvenamosios vietos;
- asmenys, kuriems reikalingos ilgalaikės globos paslaugos, jas gauna;
- patenkinamas dienos socialinės globos asmens namuose poreikis.

Gyventojų senėjimas ir emigracija lemia didėjančią socialinių paslaugų poreikį senyvo amžiaus asmenims. Savivaldybės duomenimis, informacija apie savivaldybės teritorijoje gyvenančius senyvo amžiaus asmenis kaupiama. Apie vienišus senyvo amžiaus asmenis, kuriems reikalinga pagalba, informaciją savivaldybė gauna iš seniūnijų darbuotojų, bendruomenės narių, sveikatos priežiūros įstaigų.

Savivaldybė, planuodama socialinių paslaugų poreikį, turi vertinti ir analizuoti gyventojų socialinių paslaugų poreikius¹². Socialinių paslaugų poreikis savivaldybėje nustatomas kai senyvo amžiaus asmuo pats ar kiti asmenys (giminaičiai, kaimynai ir kt.) kreipiasi dėl reikalingų paslaugų, tačiau prevencinis darbas siekiant įsitikinti, ar asmeniui reikalinga pagalba, atliekamas ne visais atvejais. Paramos skyriaus darbuotojų paaiškinimu, to negalima padaryti Lentvario ir Trakų miestuose, nes gyventojai darbuotojų neįsileidžia į butus.

Socialiniai darbuotojai, kai gauna informaciją iš kitų šaltinių, apžvelgia vienišus asmenis, kuriems galimai reikalingos socialinės paslaugos, tačiau senyvo amžiaus asmenys ne visada patys gali gebėti rasti informaciją apie savivaldybėje teikiamas socialines paslaugas. Nesant šeimos narių ar kitų asmenų, kurie galėtų kreiptis dėl reikalingų paslaugų, socialiniai darbuotojai turėtų informuoti asmenį apie galimybę pasinaudoti paslaugomis ir įvertinti jų poreikį.

Socialinės paslaugos turi būti teikiamos taip, kad būtų užtikrintas paslaugų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos¹³, tačiau savivaldybės socialinių paslaugų infrastruktūros išdėstymas ne visais atvejais sudaro tokias galimybes. Nuo Trakų rajono centro nutolusių seniūnijų gyventojams, Lentvario miesto gyventojams, ypač asmenims su ryškiais judėjimo funkcijų sutrikimais, paslaugų prieinamumas yra ribotas (dėl didesnių atstumų, ribotų susisiekimo visuomeniniu transportu galimybių ir kt.), tačiau pradėjus teikti integralios pagalbos paslaugas savivaldybėje, plečiamas socialinių paslaugų teikimas atokesnėse savivaldybės vietovėse.

Socialinės paslaugos senyvo amžiaus asmenims turi būti teikiamos sudarant sąlygas asmeniui kuo ilgiau gyventi savo namuose, šeimoje, savarankiškai tvarkyti savo buitį, organizuojant pagalbą, padedančią palaikyti socialinius ryšius su šeima, artimaisiais, visuomene, o socialinės paslaugos

¹² Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 13 str. 2 d. 1 p.

¹³ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 4 str. 4 d.

asmeniui su sunkia negalia turi būti teikiamos užtikrinant saugią ir sveiką aplinką, žmogaus orumą atitinkančią pagalbą, suderintą su asmens sveikatos priežiūra, nuolatine slauga ir nuolatine priežiūra (pagalba)¹⁴. Tik tada, kai dienos socialinės priežiūros paslaugų asmeniui nepakanka, turi būti skiriama socialinė globa stacionarioje socialinės globos įstaigoje.

Tam, kad būtų užtikrinta vyresnio amžiaus, neįgalių asmenų priežiūra ir jiems teikiamų paslaugų kokybė, savivaldybėje teikiamos integralios pagalbos paslaugos, pagalbos asmens namuose paslaugos.¹⁵ Integrali pagalba namuose – tai slaugos ir socialinių paslaugų visuma, kurias teikiant asmeniui tenkinami slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, teikiama nuolatinė kompleksinė specialistų pagalba ir priežiūra. Socialinė globa namuose - tai visuma socialinių paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba namuose dienos metu, skatinant asmens savarankiškumą. Slauga namuose - tai asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos asmeniui namuose, kur jis gyvena, siekiant užtikrinti paslaugų prieinamumą ir tęstinumą, tenkinant asmens slaugos poreikius namų sąlygomis ir skatinant paciento savirūpą.

Dėl socialinių paslaugų asmuo ar jo globėjas raštišku prašymu kreipiasi į Trakų socialinės paramos skyriaus socialinių paslaugų poskyrio darbuotojas seniūnijose. Veikdami asmens socialinio saugumo interesais, prašymą gali pateikti bendruomenės nariai ar kiti asmenys, nurodę priežastį, dėl kurios asmuo pats negalėjo to padaryti. Klausimas svarstomas be asmens prašymo, kai gaunama informacija apie socialinių paslaugų asmeniui reikalingumą iš sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų įstaigų ir kitų institucijų.

Sprendimas dėl socialinių paslaugų asmeniui skyrimo priimamas įvertinus asmens nesavarankiškumą (fizinį ir socialinį) ir finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas. Socialinis darbuotojas nustato asmens socialinių paslaugų poreikį, o sprendimą dėl socialinių paslaugų skyrimo priima Komisija¹⁶. Komisijos nuostatai patvirtinti savivaldybės tarybos sprendimu¹⁷. 2018 metais Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos socialinių paslaugų poskyrio pateiktame registre įregistruoti 166 sprendimai dėl socialinių paslaugų teikimo.

Kiekvienais metais dėl ilgalaikės socialinės globos paslaugų institucijoje skyrimo į savivaldybę kreipiasi vis daugiau senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia. Paslaugos teikiamos savivaldybės biudžetinėse įstaigose bei globos įstaigose, su kuriomis savivaldybė yra

¹⁴ Ten pat, 18 str. 5 ir 6 d.

¹⁵ Integralios pagalbos (socialinės globos ir slaugos) namuose organizavimo ir teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-164;

¹⁶ Socialinių paslaugų skyrimo ir vertinimo komisija, patvirtinta administracijos direktoriaus 2017-05-17 įsakymu Nr. P2-465.

¹⁷ Trakų rajono savivaldybės Socialinių paslaugų skyrimo ir vertinimo komisijos nuostatai, patvirtinti 2017-09-07 tarybos sprendimu Nr. S1-177.

sudariusi sutartis (VšĮ Trakų ligoninės Slaugos ir palaikomojo gydymo skyrius, VšĮ Onuškio palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė, VšĮ Šv. Domininko namai). Dėl nepakankamo (vietų yra, tačiau psichinė negalia reikalauja specializuotos priežiūros) vietų skaičiaus socialinės globos įstaigose ir didėjančio socialinės globos paslaugų institucijoje poreikio paslaugų negavo 2019 m. vasario 1 d. - 4 asmenys, iš jų :1 su sunkia negalia, 1 - vaikas su negalia (vaikui paslaugos bus teikiamos nuo rugsėjo 1 d., kai prasidės mokslo metai). 2018 m. Spalio 1 d. Ilgalaikės socialinės globos savivaldybės asmenų eilėje laukė 9 senyvo amžiaus asmenys, iš jų 5 su sunkia negalia. Laukiančių apsigyventi valstybės globos namuose 2019 m. vasario 1 dieną eilėje įrašyti buvo 2 suaugę, iš jų abu su sunkia psichine negalia. Tarybos sprendimas, leidžiantis didinti vietų skaičių Trakų ligoninėje iki 8 ir Onuškio ligoninėje nuo 10 iki 13 išsprendė eilės pasislinkimą¹⁸. Šiuo metu yra keletas laisvų vietų, tačiau asmenys turi protinę negalią, todėl turi laukti eilėje į specializuotas įstaigas.

Priemonių, užtikrinančių vaiko gerovę, vertinimas

Siekiant sukurti vaiko gerovę užtikrinančių paslaugų ir priemonių sistemą, kuri sudarytų palankias sąlygas vaikui augti saugioje aplinkoje ir gauti reikiamą pagalbą Trakų rajono savivaldybėje patvirtintas Vaikų institucinės globos sistemos pertvarkos 2018–2020 metų veiksmų planas¹⁹, kurio tikslas yra suformuoti nuoseklią ir koordinuotą pagalbos ir paslaugų sistemą, kuri socialinių problemų turinčiai šeimai ir likusiam be tėvų globos vaikui sudarytų sąlygas gauti individualias pagal poreikius paslaugas ir reikiamą pagalbą bei, nepatiriant socialinės atskirties, leistų vaikui augti saugioje ir jo raidai palankioje aplinkoje – globėjų šeimoje, ypatingais atvejais – globos namuose, bet kiek įmanoma artimesniuose šeimos sąlygomis. Darbo su šeimomis tikslas yra užtikrinti koordinuotą kompleksinę pagalbą (socialinės paramos, švietimo pagalbą, sveikatos priežiūros paslaugų, bendruomeninę, teisėsaugos) teikimą Savivaldybės šeimoms, kad stiprėtų šeimų atsakomybė, gebėjimai ir galimybės savarankiškai spręsti savo šeimos problemas ir padėti įveikti socialinę atskirtį.

Laikėmės nuostatos, kad yra veiksmingos vaiko gerovę užtikrinančios paslaugos ir priemonės, kai:

- sukurtos ir plėtojamos prevencinės priemonės, kad vaikai augtų savo šeimoje;
- nuosekliai teikiamos paslaugos vaikams turintiems elgesio, emocijų sutrikimų;

¹⁸ Trakų rajono savivaldybės tarybos 2018-07-12 sprendimas „Dėl vietų, skiriamų ilgalaikiai ir trumpalaikiai globalai Trakų rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigose“ Nr. S1E-149;

¹⁹ Vaikų institucinės globos sistemos 2018-2020 metų veiksmų planas, patvirtintas 2018-04-05 sprendimu Nr.S1-E-86.

- teikiamos paslaugos atitinka geriausius vaiko interesus.

Vienas pagrindinių darbų, kad vaikai augtų šeimose - tai socialinių darbuotojų darbas su šeimomis, tėvais ir jų artimiausia aplinka.

Socialinės paramos skyriaus duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje 2017 metų pradžioje socialinės paslaugos buvo teikiamos 200 šeimų, iš jų 130 socialinę atskirtį patiriančioms šeimoms ir 70 stebimų šeimų. Metų pabaigoje buvo 194 šeimos ir jose augantys 375 vaikai, iš jų su 129 socialinę atskirtį patiriančios ir 65 stebimos šeimos (2016 m. pabaigoje – 128 socialinę atskirtį patiriančios ir 68 stebimos šeimos). 2017 metais į savivaldybės socialinę atskirtį patiriančių šeimų apskaitą buvo įrašyta 19 šeimų (2016 metais – 13), į stebimų šeimų – 26 šeimos. 2018 m. gruodžio 31 d. buvo registruotos 185 šeimos. Šiose šeimose auga 359 nepilnamečiai vaikai. Aukštadvario seniūnijoje įregistruotos 24 socialinę atskirtį patiriančios šeimos, Lentvario - 60, Trakų -35, Rūdiškių -25.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. A1-296 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 28 d. įsakymo Nr. A1-212 „Dėl socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitos savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyboje (skyriuje) tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ buvo panaikinta socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita (toliau - apskaita) ir šios apskaitos tvarka. Buvo centralizuota vaiko teisių apsaugos sistema, t. y. paslaugų teikimas (švietimo, socialinių paslaugų ir sveikatos srities paslaugos šeimoms, kurios susiduria su sunkumais ir negali vienos susidoroti su iššūkiais) liko savivaldybės kompetencijoje.

Siekiant užtikrinti racionalų socialinių paslaugų teikimą, Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018-06-12 įsakymu Nr. 444 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ nuo 2018 m. liepos 1 d. Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centrai pavestos vykdyti atvejo vadybos ir šeimų socialinės priežiūros funkcijas ir teikti socialinę pagalbą šeimoms visoje savivaldybės teritorijoje, įdarbinti 3 asmenys, kurie atlieka atvejo vadybininko funkcijas.

Be to pradėtos teikti kompleksinės paslaugos šeimai, nes Trakų rajono savivaldybės administracija įgyvendina Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą socialinį projektą „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Trakų rajone“. Projekto tikslas - užtikrinti pozityvią šeimos raidą ir prisidėti prie gyvenimo kokybės gerinimo, suteikti projekte dalyvaujančioms šeimoms įgūdžių savarankiškai įveikti iškilusius sunkumus ir krizes, pasirūpinti savo šeimos gerove, pradėjo veikti Bendruomeniniai šeimos namai, kurie teikia informavimo ir konsultavimo paslaugą vieno langelio principu, priimti į darbą koordinavimo ir informacinių iniciatyvų organizatoriai (2 darbuotojai).

Trakų rajono savivaldybės tarybos 2018-04-05 sprendimu Nr. S1E-86 patvirtintos „Vaikų institucinės globos sistemos pertvarkos 2018-2020 veiksmų plano“ 4.6 punktu numatyta pradėti teikti trūkstamas socialines paslaugas Trakų rajono savivaldybėje:

- Įsteigti dienos socialinės globos institucijoje skyrių vaikams ir jaunuoliams su fizine negalia;
- Teikti **atokvėpio paslaugas** šeimai ir globėjams (vaikams, kurių šeimos nariai, globėjai, rūpintojai, dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruotės, šeimos ar darbo įsipareigojimų ir kt.) negali laikinai vaikų prižiūrėti. Skyriaus pavaldumą perduoti Trakų globos ir socialinių paslaugų centrui, paslaugas teikti Lentvario kompleksinių paramos šeimai ir vaikams centro patalpose. 2019 m. Gauta socialinės globos licencija šiai veiklai vykdyti, rengiamasi centro atidarymui.

Socialinių paslaugų kokybės kontrolės užtikrinimas

Audito metu laikėmės nuomonės, kad socialinių paslaugų kokybės kontrolė užtikrinama, kai visos globos paslaugas teikiančios įstaigos turi reikalingas licencijas veiklai vykdyti, savivaldybės administracija yra pasitvirtinusi teikiamų bendrųjų ir socialinės priežiūros paslaugų kokybės kontrolės tvarką, visose socialines paslaugas teikiančiose įstaigose socialiniai darbuotojai tikrina lankomosios priežiūros darbuotojų suteiktų paslaugų kokybę.

Nuo 2015 metų sausio 1 d. Visos socialines globos paslaugas teikiančios įstaigos turi turėti licenciją²⁰. Licencijos išduodamos atsižvelgiant į socialinės globos normose nustatytus reikalavimus personalo struktūrai, skaičiui, išsilavinimui, patalpoms. Licencijos turėjimas patvirtina įstaigos atitikimą keliamiems minimaliems reikalavimams paslaugoms. Visos Trakų socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios globos paslaugas, turi reikalingas globos licencijas.

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 14 straipnyje yra numatyta, kad socialinės globos kokybę vertina Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vadovaudamasis socialinės globos normomis.

Savivaldybės turi kontroliuoti jos teritorijose teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.²¹

Trakų rajono savivaldybė 2017-09-07 tarybos sprendimu Nr. S1-177 patvirtino „Trakų rajono savivaldybės socialinių paslaugų organizavimo, skyrimo ir mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašą“.

Apraše nustatyta, kad :

²⁰ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 19 str. 2 d.

²¹ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006-01-19 Nr. X-493, 13 str. 6 d.

- Socialinių paslaugų valdymas savivaldybės teritorijoje apima socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą, planavimą, organizavimą, kompetencijos paskirstymą, kontroliavimą bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.²²;
- Savivaldybės kompetencija socialinių paslaugų srityje: kontroliuoja savivaldybės teritorijoje teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros paslaugų kokybę²³;
- Socialinių paslaugų teikėjai užtikrina, kad būtų teikiamos kokybiškos socialinės paslaugos.²⁴

Savivaldybės Socialinių paslaugų įstaigos (Čižiūnų socialinių paslaugų centras, Trakų globos ir socialinių paslaugų centras, Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras) yra patvirtinusios kokybės vertinimo tvarkos aprašus, socialinių paslaugų įsivertinimo klausimynus, anketas pagal kurias sudaro paslaugos kokybės vertinimo suvestines ir ataskaitas.

BĮ Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras auditui pateikė „Darbo su šeimomis dokumentų rengimo ir socialinių darbuotojų paslaugų teikimo organizavimo kokybės vertinimo“ 2017 metų ir 2018 metų ataskaitas. Ataskaitos labai išsamios, jose aprašomos įstaigos atliktos kokybės vertinimo procedūros, rezultatai, išvados, numatyti trūkumų pašalinimo terminai ir būdai. Jas vertiname kaip gerosios praktikos pavyzdį kitoms įstaigoms, organizuojant ir atliekant suteiktų paslaugų kokybės užtikrinimą paslaugų gavėjams.

Trakų globos ir socialinių paslaugų centras 2017-09-06 direktoriaus įsakymu Nr. TV1-389 patvirtino įstaigos kokybės politiką, joje numatydamas kokybės vertinimo kriterijus ir tvarką, bet 2019-02-25 atliekant kokybės vertinimo procedūras nurodo, kad įstaiga neturi atsakingo darbuotojo, kuriam priskirtas paslaugos kokybės vertinimas.

Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrius koordinuoja ir vykdo Skyriaus priskirtų savivaldybės socialinių paslaugų įstaigų (socialinių paslaugų padalinių) veiklos priežiūrą bei socialinių paslaugų (bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros (pagalbos į namus), dienos socialinės globos ir pan.) kokybę²⁵.

Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus vedėjas 2018-09-21 įsakymu Nr. VĮ-4 yra patvirtinęs Pagalbos į namus paslaugų kokybės vertinimo klausimyną, pagal

²² Trakų rajono savivaldybės socialinių paslaugų organizavimo, skyrimo ir mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas, patvirtintas 2017-09-07 Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-177, 7 p.

²³ Trakų rajono savivaldybės socialinių paslaugų organizavimo, skyrimo ir mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas, patvirtintas 2017-09-07 Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-177, 9;9.7 p.

²⁴ Trakų rajono savivaldybės socialinių paslaugų organizavimo, skyrimo ir mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas, patvirtintas 2017-09-07 Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. S1-177;

²⁵ Trakų rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus nuostatai, patvirtinti 2015-10-30 direktoriaus įsakymu Nr. P2-1200, 8.12.5 p.;

kurį įvertina savivaldybės įstaigose teikiamas socialines paslaugas. Nustatyta, kad Trakų rajono savivaldybė nėra patvirtinusi bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolės tvarkos, kuri reglamentuotų rajone teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolės būdus, organizavimą bei nustatytų pažeidimų šalinimą. Kokybės kontrolės tikslas - užtikrinti ir gerinti bendrųjų socialinių paslaugų bei socialinės priežiūros kokybę. Kokybės kontrolės uždaviniai: kontroliuoti tinkamą dokumentacijos tvarkymą, prižiūrėti ir vertinti socialinių paslaugų teikimą, vertinti savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimą nevyriausybinėse organizacijose, kurių socialinius projektus finansuoja savivaldybė, vykdyti socialinių paslaugų teikimo pažeidimų prevenciją, šalinti nustatytus pažeidimus.

Rekomenduojame:

savivaldybės administracijai paruošti ir nustatyta tvarka patvirtinti suteikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolės tvarką.

PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI AUDITĄ IŠANKSTINIŲ TYRIMU:

1. Trakų rajono savivaldybės socialines paslaugas teikiančios įstaigos (Trakų globos ir socialinių paslaugų centras; Čižiūnų socialinių paslaugų centras; Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras) atlieka suteiktų paslaugų kokybės vertinimą. Kokybės vertinimas yra atliekamas pagal įstaigų vadovų patvirtintus teikiamų paslaugų kokybės vertinimo tvarkų aprašus;
2. Asmenų, laukiančių savivaldybės socialinių paslaugų eilėje, kai nustatytas socialinių paslaugų poreikis ir priimtas sprendimas dėl šios paslaugos skyrimo, Trakų rajono savivaldybėje skaičius sumažėjo nuo 9 iki 4;
3. Savivaldybės administracija nustato socialinių paslaugų vertinimo kriterijus, atlieka socialinių paslaugų plano analizę, kaupia ir analizuoja duomenis apie socialinių paslaugų gavėjus.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas priežastis, siūloma veiklos auditą baigti išankstiniu tyrimu.

Savivaldybės kontrolierė

Danutė Juškevičienė

Vyriausioji specialistė

Nijolė Kmieliauskienė

PRIEDAI

1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

Specialiosios socialinės paslaugos - tai asmeniui (šeimai), kurio gebėjimams savarankiškai rūpintis asmeniniu (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime ugdyti ar kompensuoti bendrųjų socialinių paslaugų nepakanka, teikiamos socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos.

Socialinė priežiūra - visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė pagalba, kuriai nereikia nuolatinės specialistų priežiūros.

Socialinė globa - visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros.

Bendrosios socialinės paslaugos - be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamos paslaugos: informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sėkultūrinės, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne bei kitos paslaugos.

Likę be tėvų globos vaikas - vaikas iki 18 metų, kuriam įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba).

Senyvo amžiaus asmuo - sukakę senatvės pensijos amžių asmuo, kuris dėl amžiaus iš dalies ar visiškai yra netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Socialinės paslaugos senyvo amžiaus asmeniui - paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui dėl amžiaus iš dalies arba visiškai praradusiam gebėjimus savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu.

Socialinė rizika - veiksniai ir aplinkybės, dėl kurių asmenys (šėimos) patiria ar yra pavojus jiems patirti socialinę atskirtį: suaugusių šėimos narių socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti nepilnamečius vaikus (jvaikius) stoka ar nebuvimas; nepilnamečių vaikų (jvaikių) visapusio fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų šėimoje neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta; smurtas; išnaudojimas prekybai žmonėmis; įsitraukimas ar polinkis įsitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis; priklausomybė nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių medžiagų, azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas, benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas.

Savivaldybė – Trakų rajono savivaldybė.

NVO - nevyriausybinės organizacijos.

**2018 METŲ TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO
VYKDYMAS**

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. eurų	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas	2018 metų plano įvykdymas	
					6	7
1	3	3	4	5	6	7
1 Tikslas. Teikti kokybiškas ir efektyvias socialines paslaugas įvairioms gyventojų grupėms					Eur	VNT arba pasiektas rezultatas
1.1. Kokybiškų ir efektyvių socialinių paslaugų teikimas įvairioms gyventojų socialinėms grupėms	1.1.1. bendrąsias, socialinės priežiūros, dienos socialinės globos trumpalaikes/ilgalai kes socialinės globos paslaugas įvairioms socialinėms grupėms	1481,6 VB,SB	Trakų globos ir socialinių paslaugų centras Čižiūnų socialinių paslaugų centras, Trakų pradinės mokyklos neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyrius, VŠĮ Trakų neįgaliųjų užimtumo centras, Trakų lopšelis- darželis „Obelėlė“ (sausio, vasario mėn.), Lentvario kompleksinių paslaugų šeimos centras, VŠĮ Onušio palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė, Valstybinės socialinės globos įstaigos, VŠĮ Trakų ligoninė, Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras	Paslaugų teikimas suteiks galimybę neįgaliesiems integruotis į bendruomenę, o seniems žmonėms bus sudaromos orumo nežeminanti aplinka. Taip pat tikimasi efektyvesnio valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų įsisavinimo bei biudžeto lėšų mažėjimo	1385,1	Pasiektas rezultatas. Netiksliai buvo prognozuo ta dėl Trakų lopšelio- darželio „Obelėlė“ vaikų globos grupės lėšų, kadangi buvo numatyta daugiau vaikų nepriimti ir uždaryti.
	1.1.2. Socialinės globos asmenims su negalia teikimas	355,1 VB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Paslaugas gaus turintys sunkią negalią asmenys bei tėvų globos netekę neįgalūs vaikai.	397,5	Pasiektas
2 tikslas. Socialinės atskirties mažinimas ir socialinių įgūdžių ugdymas						
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. eurų	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas		

2.1. Socialinės atskirties mažinimas ir socialinių įgūdžių ugdymas	Teikti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, bendrąsias bei specialiąsias socialines paslaugas socialinės rizikos šeimoms	252,7 SB 271,2 VB	Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras	Naujų socialinių paslaugų teikimas, socialinių paslaugų kokybės užtikrinimas	250,1 SB 283,9 VB	Pasiektas
3. Tikslas. Socialinių programų finansavimas						
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. Eurų	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas		
3.1. Socialinių paslaugų pirkimas įvairioms socialinėms grupėms	Paslaugų pirkimas Respublikinio pavaldumo specialiose globos įstaigose	160,0 SB 42,0 VB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Paslaugas gaus turintys psichinę bei sunkią negalią asmenys ir neįgalūs vaikai.	190,0 SB 46,7 VB	Pasiektas
3.2. Būsto pritaikymas neįgaliesiems	Būsto pritaikymas neįgaliesiems	9,0 KVBL 6,0 SB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Planuojamas 4 būstų pritaikymo neįgaliesiems finansavimas	6,6 KVBL 7,0 SB	Skirtas mažesnis finansavimas iš KVBL, tačiau padidintas finansavimas ir SB Pasiektas
3.3. Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems teikimas	Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems finansavimas bendruomenėje	82,4 KVBL 16,0 SB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Nevyriausybinių organizacijų didesnis įtraukimas į socialinių paslaugų teikimą	83,5 KVBL 16,0 SB	Buvo skirtas papildomas finansavimas iš KVBL
3.4. Pagalbos pinigų mokėjimas už vaiko ne giminei globą (rūpybą)	Šeimų skatinimas globoti vaikus ne giminei	28,0 SB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vaikų, augančių globos įstaigose, skaičiaus mažėjimas.	13,0 SB	Nebuvo įdarbinti budintys globėjai, jų nebuvo
3.5. Nevyriausybinių organizacijų veiklos koordinavimas	Nevyriausybinių organizacijų, teikiančių socialines paslaugas Trakų rajono gyventojams, finansinis skatinimas	12,0 SB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Tikslinis lėšų panaudojimas	16,5 SB	Padidintas finansavimas nevyriausybinių organizacijoms Pasiektas
3.6. Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimas	Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimas	4,4 VB	Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisija		0,4 VB	Skirtas tikslinis finansavimas

3.7. Kompleksinių paslaugų šeimai teikimo plėtra Trakų rajone	Europos Sąjungos fondo finansuojamo projekto įgyvendinimas, Kompleksinių paslaugų šeimai, kuo arčiau gyvenamosios vietos teikimo įgyvendinimas 2017-2020 m.	264,12 VB	Trakų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Trakų rajono paramos šeimai ir vaikams centras, VŠĮ Trakų švietimo centras	Tikslinė grupė Šeimos, vaikai, suaugę asmenys	90,1 VB	Užsitęsė paslaugų viešųjų pirkimų dokumentų derinimas su Europos socialinio fondo agentūra
--	---	----------------------	--	--	----------------	---